

Klar, parat, omstilling

Sammenhold. Den billige olie er ved at slippe op, og det vil få radikale konsekvenser for vores liv. Løsningen på de globale energiproblemer er at stå sammen lokalt, mener folket bag omstillingsbevægelsen, som er ved at slå rod i Danmark

{ TEKST: DIDDE RISHØJ | FOTO: JEPPE CARLSEN }

Mørtelblanderen kværner højt og lystigt. Den karakteristiske lyd af byggeplads lyver ikke. Bag maskinen står et halvfærdigt hus. Men i stedet for cementsække, rockwool og mursten er det ler, halmballer og muslingeskaller, som udgør materialerne. Det nye hus opføres i Den Selvforsynende Landsby nær Vester Skerninge på Sydfyn, for her er det principperne om permakultur, der hersker. Det betyder blandt andet, at de 11 huse så vidt muligt er bygget af lokale materialer og er designet, så de bruger mindst mulig ener-

gi. At køkkenhaverne bugner af flerårige grøntsager, mælkeprodukterne til de 60 indbyggere, de fleste tilflyttere, kommer fra egne to køer, og at mange i landsbyen arbejder hjemmefra og dermed undgår at have bil.

Set i det lys er det egentlig meget naturligt, at det netop er her, at det første initiativ til omstilling – fra det engelske udtryk transition – er opstået. En omstilling, som skal løse de globale kriser med for eksempel mindre olie og klimaforandringer, helt lokalt.

Men selv om det er en lille gruppe med rødder i den selvforsynende landsby, der har sparket gang i det såkaldte Syltemae-omstillingsinitiativ, som geografisk dækker landsbyerne Vester Skerninge, Ulbølle, Ollerup og Hundstrup, skal det ikke forstås sådan, at alle i området nu skal til at leve, som de gør i Den Selvforsynende Landsby. Med fællesindkøb og -spisning. Eller at de skal bygge deres hus i ler og halm og have en ko gående i baghaven. Snarere, at flere folk i området begynder at tænke på, hvor-

Mira Illeris og Esben Schultz med børnene Jelva og Eigil. De er to af ildsjælene bag Syltemae-omstillingsinitiativet på Sydfyn. Huset bag dem har de selv bygget efter efter permakulturelle principper. De bor i Den Selvforsynende Landsby

dan de kan få deres daglige behov løst lokalt, og endnu mere, hvordan de kan hjælpe hinanden til sammen at leve mere bæredygtigt, og dermed blive i stand til bedre at modstå store forandringer eller globale kriser.

»Vi forsøger at løse de her kriser enten politisk med eksempelvis klimaaftaler. Eller på det personlige plan ved at bruge sparepærer eller blive vegetarer. Det kan være fornuftigt nok, men det er egentlig her på lokalsamfundsniveau, at løsninger er,« forklarer Mira Illeris, som er

en af idémagerne bag det såkaldte Syltemae-omstillingen.

Hun understreger, at det er umuligt at løse for eksempel klimaproblemerne alene, hvis hele strukturen, hvor man bor, er baseret på, at dagligvarerne er transporteret fra fjerne lande eller andre landsdele, eller ens arbejde ligger langt væk i en retning, og at børnene i øvrigt bliver passet i en anden.

»For så er man bundet ind i en struktur, hvor man ikke kan løse det. Det er derfor, vi er nødt til at gå ind i et fælles-

Mira Illeris og Esben Schultz' køkkenhave har mange flerårige planter. De arbejder også med skovlandbrug, hvor man modsat det traditionelle landbrug ikke skal bruge energi på at så, pløje, harve og vande hvert år. I stedet kan eksempelvis nøddetræer og frugtbuše passe sig selv – og alligevel give spiselige afgrøder

På en såkaldt cykelfestdag blev der delt 2500 informationsfoldere om Syltemae-omstillingen ud i lokalområdet. På aktivitetskalenderen for Syltemae står også kurser i at holde en dounehave eller bygge en solfanger, idédag om lokale fødevarer og en træplantningsdag

Fire flittige svin pløjer jorden med deres tryner i Den Selvforsynende Landsbys fælles køkkenhave. På den måde sparer beboerne både kræfter og ressourcer på at bearbejde jorden. Det kræver blot, at folden flyttes efter behov

skab, lave nye strukturer og løse problemerne kollektivt,« siger hun.

Afhængig af olie. Det hele handler om olie. Om at vi har været velsignet – eller måske forbandet – med billig olie i massevis, og at den langt hen ad vejen har været årsagen til det store opsving, som vi kalder den moderne tid. Men det er ifølge omstillingsbevægelsen ved at være slut. Der er stadig mere olie at hente i undergrunden. Den er bare sværere tilgængelig og dyrere at hive op. Både omstillingsbevægelsen og olieeksperter taler om, at olieudvindingen inden for en årrække vil nå toppen, og halvdelen af jordens ressourcer er ved at være brugt op.

»Olie er blevet livsnerven til, hvordan vi brødføder, underholder og bosætter os. Det er i sandhed den, der gør den moderne livsstil mulig. Men at olien har toppet kombineret med klimaændringerne, som indikerer, at det bedste sted for olien er at blive i jorden, betyder, at vi er nødt til at omtænke en række af de helt basale forudsætninger for, hvordan vi lever i dette århundrede,« siger grundlæggeren af omstillingsbevægelsen, ireren Rob Hopkins, i et interview på YouTube.

Han tog i 2005 sine overbevisninger og ideer med til den sydengelske by Totnes, og byen er i dag præmieeksemplet på en by og et område i fuld omstilling.

Syltemae-omstilling

Danmarks første omstillingsinitiativ. Gruppen bag ønsker at engagere områdets beboere, skoler, virksomheder m.m. Første skridt er at gøre flere folk opmærksomme på **fremtidens udfordringer uden olie**. Det skal blandt andet ske gennem **foredrag og aktiviteter**. Sammen kan områdets beboere beskrive deres positive fremtidsvision for 2030. Herefter er det tanken, at alle de lokale ideer skal puljes og munde ud i en **energinæstigningsplan**, der beskriver, hvordan visionen nås. Følg med på syltemae.dk

Det begyndte med, at Rob Hopkins holdt foredrag og gjorde lokalbefolkningen bekendt med oliens betydning for deres liv, og i september 2006 deltog omkring 400 mennesker i et arrangement, som officielt satte gang i omstillingen af Totnes. Et vigtigt element i omstillingen er, at folk forsøger at forestille sig, hvordan livet og hverdagen skal se ud, når den billige olie er slut.

»Fremtiden med mindre olie kan være at foretrække frem for nutiden, hvis vi kan mobilisere nok fantasi, kreativitet og tilpasningsevne i den proces. Vi siger ofte, at omstilling handler om at sætte den lokale talentmasse fri,« siger Rob Hopkins, som har skrevet bogen *The Transition Handbook*.

I dag er 10-15 procent af lokalbefolk-

ningen i Totnes engagerede i grupper, som arbejder med emner som transport, mad, energi, sundhed, uddannelse og hjerte&sjæl. De mest konkrete resultater af deres arbejde er, at området har formuleret en plan for, hvordan det vil foretage en energinæstigning. Indbyggerne har fået en oversigt over lokale fødevarereproducenter og indført et særligt Totnes-pund, som gør det nemmere at støtte lokal handel. Der er plantet valnøddetræer som første skridt mod at skabe en alternativ og flerårig fødevarerforsyning, og bevægelsen har været inviteret med ind i skolerne for at tale med unge om deres forestillinger om tiden efter olien.

Omstillingsbølgen har især bredt sig til den engelsksprogede del af verden. Ifølge hjemmesiden transitionnetwork.

org er der over 500 initiativer i gang i lande som Canada, Australien, USA, Irland og England.

Frustration og masser af kage. Det er også med Totnes i sigte, at den danske omstilling i løbet af vinteren og foråret 2010 har sat fra. Syltemae-initiativet på Sydfyn var det første, men omstillingen rører også på sig i københavnerkvarterer Frederiksberg og Nordvest, hvor interesserede borgere har mødtes og dannet arbejdsgrupper. Fælles for folkene bag er, at de er frustrerede over politikernes manglende handling.

»Tiden går jo bare. Vi er kommet alt for sent i gang, og vi har ikke tid til at vente. Det, der skal ske, er jo en omstilling på størrelse med den, der skete un-

Omstillingsbevægelsen handler ikke om, at vi alle sammen skal flytte på landet. Vi skal gøre noget, der hvor vi er. Byboerne kan for eksempel dyrke fødevarer på hustagene, omlægge store grønne arealer til nyttehaver eller tilstræbe, at maden hellere skal komme fra Farum og Køge end fra Frankrig og Kina

der Anden Verdenskrig, hvor alt skulle omstilles til krigsproduktion. Nu skal vi så bare omstille til vedvarende energi,« siger Esben Schultz fra Syltemae-initiativet.

Et par lokale politikere har snuset til omstillingstankerne ved at deltage i nogle af de sydfynske arrangementer. Men det er egentlig først senere, der bliver brug for politikere, mener Mira Illeris:

»Jeg ser politikere som nogle, der kommer bag efter befolkningen og beslutter de ting, der er stemning for. De er en skygge af tendensen, og hvis der er ambivalens og forsvarsmekanismer i befolkningen, så er det også hos politikere. Til gengæld vil der jo være stor lokal opbakning, når vi får lavet en plan for energienedstigning for vores område, fordi ideerne er kommet nedfra, og så vil politikere kunne beslutte den,« mener Mira Illeris.

Indtil nu udgøres kernen i omstillingsinitiativerne af de sædvanlige miljøbekymrede, enten økologer eller folk med historie i miljøbevægelserne. Foran dem venter en lang række møder om eksempelvis lokale fødevarer, arrangementer om havebrug eller træplantning og endnu ukendte emner, før ideen bliver folkelig. Mira og Esben oplever ofte, at folk roser dem for deres initiativ, men selv efterlyser tid til at være med.

En anden udfordring er den danske velfærdsmodel, mener Niels Johan Juhl-Nielsen, som har en master i socialt entreprenørskab med speciale i omstillingsbevægelsen.

»Danskernes udgangspunkt er dårligt, fordi staten på godt og ondt er blevet en slags ny familie, og den enkelte nærmest bliver klientgjort. Og så er der langt til at »finde sig selv« og etablere en helt ny måde at leve på,« siger han.

Omstillingsbevægelsen har ifølge Niels Johan Juhl-Nielsen netop den styrke, at den er meget inddragende og kombinerer ønsket om at handle bæredygtigt med et socialt sammenhold. Der er både rum til at handle på sin bekymring over den verden, som børnebørnene skal overtage, og plads til at hygge, feste og spise masser af hjemmebagt kage.

»Opturen har givet os en masse muligheder, og vi må sørge for, at nedturen også kommer til at rumme liv og glade dage. Vi vil møde hinanden anderledes, når markedskræfterne ikke er dominerende. I fremtiden bliver det ikke den enkeltes egennyttige fremdrift, men nye lokale fællesskaber, der er vigtige.«

AP Rosso

AP Rosso er fremstillet på druerne Corvina Veronese, Rondinella og Cabernet Sauvignon. Farven er intens rubinrød. Duften er dejlig krydret af vanille, krydderier, mørke modne bær, især solbær og blommer. Smagen er meget fyldig med masser af saftig og moden frugt. Der er god koncentration i eftersmagen. Nydes til saftige bøffer, kraftige stegretter af krydret lam, kalv eller oksekød, vildt eller til lagrede oste.

AP Bianco

AP Vino Bianco er fremstillet på druerne Garganega, Cortese og Viognier. En del af druerne har tørret inden presning. Dette giver den strågyldne vin en flot aromatisk duft og smag af citrus. Denne vin er velegnet til fyldige forretter, oste eller uden noget til. Bør nydes afkølet.

AP Rosato

AP Vino Rosato er fremstillet på druerne Corvina og Rondinella. Farven er flot rose og duften er ren med tone af æble. Smagen er tør med en god frugtfylde og velafstemt syre. Bør nydes afkølet til fiske- og skaldyrretter, kylling, kalkun og lyst kød - eller som aperitif.

Kvickly

Dagli' Brugsen

Super Brugsen

Tilbuddet gælder 30/8-11/9 2010, med forbehold for udsolgte varer.